

Spotlight

Een onderwerp telkens beknopt uitgelicht

Dit keer,

Methode voor indicatie van de kwaliteit van uitstroom naar werk – beschrijving van de procedure en toepassing

Inleiding

Dynamische statistieken zijn van belang om de evolutie van de werkloosheidscijfers beter te kunnen begrijpen. Analyses van de in- en uitstroom komen dan ook vaak aan bod in de publicaties van de RVA.¹ Bij de analyse van uitstroomstatistieken wordt daarbij vaak het onderscheid gemaakt tussen de uitstroom naar werk en andere vormen van uitstroom uit de werkloosheid (pensioen, ziekte ...). In deze spotlightpublicatie introduceren we een verfijning met betrekking tot de uitstroom naar het werknemersstatuut. Het doel is een nieuwe methode voor te stellen die een indicatie geeft over de mate waarin de uitstroom naar werk kwaliteitsvol dan wel precair is (in termen van bestendigheid). Vanuit het oogpunt van beleidsevaluatie is het belangrijk om deze 'contractkwaliteit' in een langere periode na uitstroom mee in beschouwing te nemen, want niet elke transitie van werkloosheid naar werk resulteert in een langdurige situatie met stabiliteit en werkzekerheid. Recentelijk² bleek nogmaals expliciet het actuele belang van dergelijke indicatoren in het Belgische onderzoekslandschap, o.a. voor het evalueren van de impact van maatregelen om de uitstroom uit de werkloosheid te stimuleren: bij de discussie onder Belgische arbeidsmarktspecialisten n.a.v. de nieuwe OESO-publicatie betreffende de invoering van de versterkte degressiviteit, ging een voornaam deel van het debat ook over deze vraag naar kwaliteit van de arbeidsbetrekking na uitstroom.

De werking van de methode wordt gepresenteerd aan de hand van een concreet voorbeeld, zodat we inzicht krijgen in de onderliggende structuur. In het kort resulteert de methode in een score die de kwaliteit van de uitstroom op basis van een opvolgingsperiode van 6 maanden samenvat, waarmee wordt bepaald of de uitstroom naar werk van volmaakte, hoge, middelmatige of lage kwaliteit is. In deze publicatie hebben we ervoor gekozen om ook de onderliggende, maandelijkse scores te presenteren om zo inzicht te krijgen in de samenstelling van de opvolgingsperiode die de basis vormt van die ene gemiddelde waarde.

¹ Een recente publicatie geeft een overzicht van de daarbij gebruikte methodologieën: 'Dynamische statistieken van de werkloosheid: trends en overzicht van de methodologieën' (2021) is beschikbaar op <https://www.rva.be/nl/documentatie/publicaties/studies>

² Zie de online conferentie FOD WASO (2022, 28 juni). Webinar: *The effect of declining unemployment benefits on transitions to employment: evidence from Belgium*. Web. <https://www.evenementen.werk.belgie.be/nl/evenementen-van-de-fod/webinar-effect-declining-unemployment-benefits-transitions-employment>

1

Beschrijving van de procedure

De socio-economische positie van een populatie uitstromers (op maandbasis) wordt voor de zes maanden na de laatste betaling opgevolgd aan de hand van de binnenkomende gegevensfluxen met betrekking tot werk³, arbeidsongeschiktheid, pensioen en overlijden. Per maand worden de activiteiten van de personen in beschouwing genomen om tot een maandelijkse score van de werkkwaliteit te komen. Die maandelijkse score varieert van 0 tot en met 5. Indien er in een gegeven maand een arbeidscontract is, krijgt men voor die maand een startwaarde van 5. Afhankelijk van volgende variabelen wordt de startwaarde verminderd met één of meerdere punten. Meer bepaald wordt de startwaarde in de volgende gevallen telkens met één punt gereduceerd:

- Men heeft een bijzonder tewerkstellingstype dat geen uitzicht geeft op een bestendige tewerkstelling zoals gelegenhedswerk, stages, werknemers zonder DMFA.
- Men heeft meerdere contracten. Dit betreft ofwel personen met meer dan twee contracten, ofwel personen met de statuten interim of flexi-jobber. We beschouwen die twee statuten samen met het aantal contracten als één criterium, eerder dan ze op te nemen bij de tewerkstellingstypes van het voorgaande criterium. Voor deze tewerkstellingstypes komt het namelijk per definitie vaak voor dat men twee of meer contracten heeft per maand.
- Het aantal gewerkte dagen valt relatief lager uit dan de andere opgevolgde maanden. Meer bepaald berekenen we in een eerste stap het percentage gewerkte dagen tegenover het aantal werkdagen per maand. Vervolgens wordt per persoon het gemiddelde van die percentages berekend. Alle maanden waarvoor het percentage 15% of meer onder het gemiddelde ligt, worden aangeduid als een maand met

een lager aantal gewerkte dagen. Dit geeft een indicatie van een zekere variabiliteit van het inkomen.

- Men krijgt aanvullend een werkloosheidsuitkering voor volledige werkloosheid of een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

De laagst mogelijke score voor een maand waarin men een arbeidscontract heeft, is bijgevolg 1. Indien er in een gegeven maand geen arbeidscontract is, dan is de score gelijk aan 0. Na het bepalen van de maandelijkse scores wordt er per persoon een gemiddelde waarde voor de gehele opvolgingsperiode berekend, die we dan hergroeperen in 4 categorieën: 'volmaakt' (score is gelijk aan 5), 'hoog' (score van 4 tot 5), 'middelmatica' (score van 2,5 tot 4) en 'laag' (score minder dan 2,5).

Deze methode vereist een aantal kanttekeningen. In de praktijk eindigt de werkloosheidsperiode niet altijd op de laatste dag van de laatste betaalmaand. Met andere woorden kan men in de laatste betaalmaand al zijn heringetreden in de arbeidsmarkt. Technisch gezien is het echter zeer complex om voor de eerste en laatste betaalmaand van een werkloosheidsperiode te bepalen of het werk tijdens of buiten die periode valt, waardoor we hier geen rekening mee kunnen houden. De opvolgingsperiode waarin we de kwaliteit van de uitstroom bepalen, begint dus pas te lopen van de maand na de laatste betaalmaand (dit is de uitstroommaand). Daarnaast kunnen werklozen ook voor langere tijd een werkloosheidsuitkering en inkomsten uit arbeid combineren in één maand. Dit zijn de zogenoemde werklozen met bijkomende activiteiten⁴. Ook daarmee houden we geen rekening bij de voorgestelde methode. Door een periode van zes maanden na de uitstroom te bekijken trachten we wel inzicht te krijgen in hoe werk en werkloosheid zich tegenover elkaar verhouden in de periode na uitstroom.

³ Periode gedekt door een arbeidscontract

⁴ Zie 'Bijkomende activiteiten gedurende de werkloosheid: een stap richting voltijdse tewerkstelling?' (2020) en 'Werkzoekende werklozen met bijkomende activiteiten in 2017' (2019), beschikbaar op <https://www.rva.be/nl/documentatie/publicaties/studies>

2

Toepassing – evolutie van de kwaliteit van de uitstroom naar werk voor de periode 2010-2020

We hebben voor dit voorbeeld alle uitstromers van de UVW-WZ (excl. SWT) geselecteerd voor de periode 2010 tot en met 2020⁵. De uitstroom uit de werkloosheid wordt bepaald door een betaling van een werkloosheidsuitkering in de maand X, en geen betaling meer (ook niet voor een ander statuut zoals een federaal activeringsstelsel) in de maand X+1. Indien men na een herinstroom opnieuw uitstroomt in eenzelfde semester nemen we enkel de eerste uitstroom op.

Voor alle uitstromers hebben we de uitstroomrichting bepaald (grafiek 1). In een eerste stap, bepalen we de uitstroom naar overlijden en pensioen. Alle personen die minstens 1 melding hebben van overlijden of pensioen worden in deze groep ingedeeld. In het geval dat er zowel een melding overlijden als een melding pensioen is, dan wordt de persoon tot de overledenen gerekend. Het aantal werklozen dat overlijdt is constant voor de hele periode en ligt tussen de 0,3% en 0,4% van het totaal. De uitstroom naar pensioen ligt in stijgende lijn sinds 2016. Deze stijging is het gevolg van een reglementaire wijziging waardoor de voorwaarden voor een vrijstelling van inschrijving voor oudere werklozen zijn verstrengd, waardoor voor deze groep een verschuivingseffect optreedt van de categorie van de UVW-NWZ naar de UVW-WZ.

Vervolgens bekijken we voor de overige uitstromers of ze een melding werk en/of arbeidsongeschiktheid hebben. Dit levert

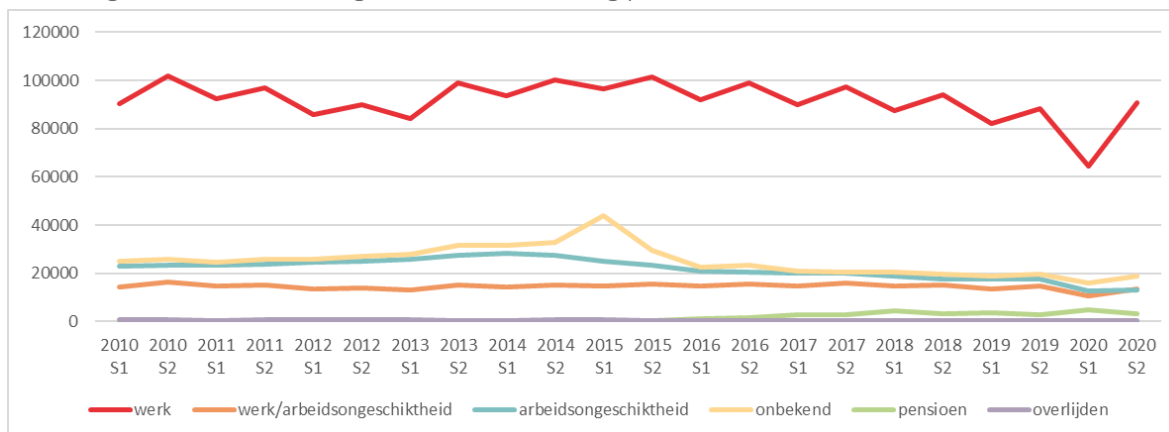
drie mogelijke uitstroomrichtingen op: werk, arbeidsongeschiktheid of een combinatie van beide. De uitstroom naar arbeidsongeschiktheid ligt het hoogst in de periode S1 2013 tot en met S2 2014. De proporties uitstromers naar werk (al dan niet in combinatie met een melding arbeidsongeschiktheid) liggen in de onderzochte periode tussen 62% en 75% van het totaal (grafiek 2). Lagere proporties zijn voornamelijk terug te vinden in de periode S1 2012 tot en met S1 2015.

Ten slotte is er nog een groep uitstromers waarvoor geen informatie is terug te vinden in de opvolgperiode. Deze restcategorie onbekend bevat personen die uitstromen naar leefloon, naar het zelfstandigenstatuut, naar andere statuten binnen de RVA alsook naar een situatie zonder gekende inkomsten. We zien een duidelijke piek van de uitstroom met ongekend resultaat in het eerste semester van 2015, die gerelateerd is aan een reglementaire wijziging met betrekking tot beperken van het recht op een inschakelingsuitkering. Op 1 januari 2015 zijn er voor het eerst werklozen uitgestroomd uit het statuut UVW-WZ na studies doordat ze het einde van het recht op een inschakelingsuitkering hadden bereikt.

Door de coronacrisis zien we in S1 2020 een algemene daling van de uitstroom, met uitzondering van de uitstroom naar pensioen, die in absolute cijfers piekt.

Grafiek 1

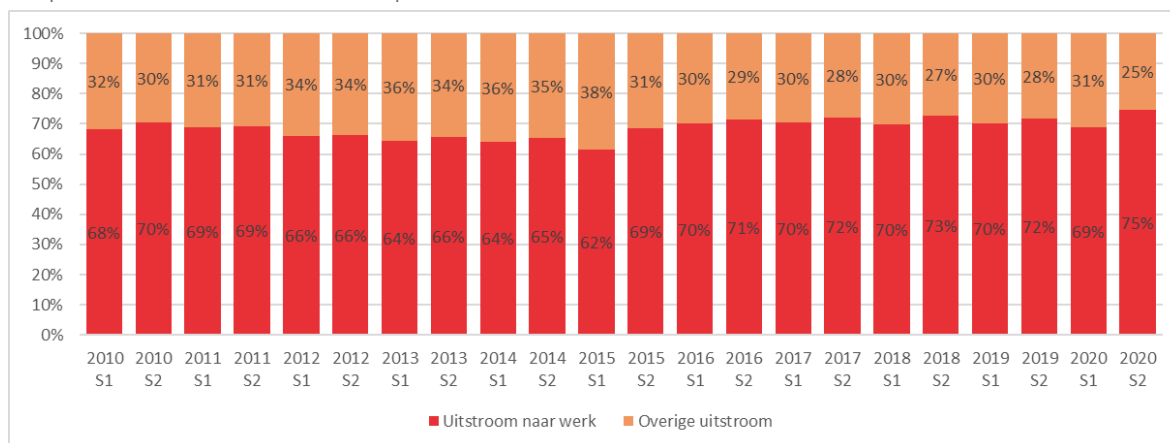
Verdeling van uitstromers volgens uitstroomrichting per semester

⁵ De gegevens voor de opvolging van S1 2021 waren pas volledig beschikbaar vanaf januari 2022. Op dat moment was de redactie van deze publicatie al lopende, waardoor dit semester er niet meer in kon worden opgenomen.

Grafiek 2

Proportie uitstromers naar werk per semester

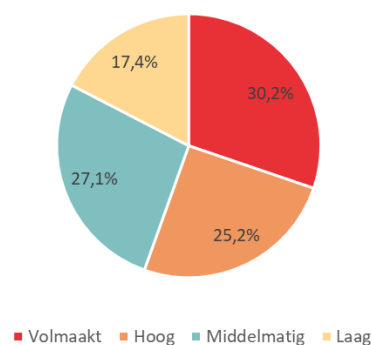

De methode die in deze publicatie voorgesteld wordt, heeft betrekking op de uitstroom naar werk. Daardoor nemen we voor de verdere analyse enkel de uitstromers naar werk in beschouwing (inclusief die categorie die werk en een arbeidsongeschiktheidsuitkering combineren in de opvolgperiode). Over de hele lijn is de kleinste groep de personen die een lage (score minder dan 2,5) kwaliteitsscore krijgen (figuur 1). Ze nemen 17,4% van het totaal in. De groep personen met een middelmatige score (score van 2,5 tot 4) is met 27,1% de tweede grootste. De proportie voor de categorie 'hoog' (score van 4 tot 5) is iets lager (25,2%). De groep met een volmaakte score (score gelijk aan 5) omvat 30,2% van het totaal en is de grootste groep.

In grafiek 3 presenteren we de score met betrekking tot de kwaliteit van de uitstroom naar werk per semester. Algemeen zien we dat de verdeling over de categorieën kleine semestriële schommelingen kent, maar algemeen een eerder stabiel patroon vertoont. Het effect van de eerste uitstromers die het einde van het recht op een inschakelingsuitkering bereiken, is zichtbaar in S1 2015, wanneer het aantal personen die een uitstroom kent van hoge kwaliteit zijn relatieve

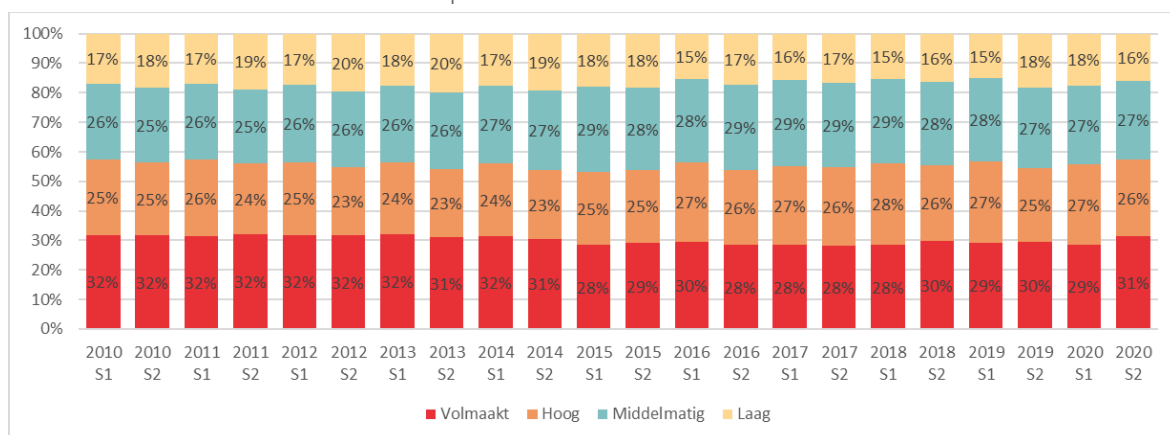
dieptepunt bereikt. De verlaagde uitstroom in S1 2020 ten gevolge van de coronacrisis gaat opvallend genoeg niet gepaard met meer precare werksituaties. Dit is waarschijnlijk te wijten aan de vermindering van interimwerk en flexi-jobs in de horeca tijdens de eerste fases van de pandemie.

Figuur 1
Gemiddelde proportie per categorie

Grafiek 3

Kwaliteit van de uitstroom naar werk per semester

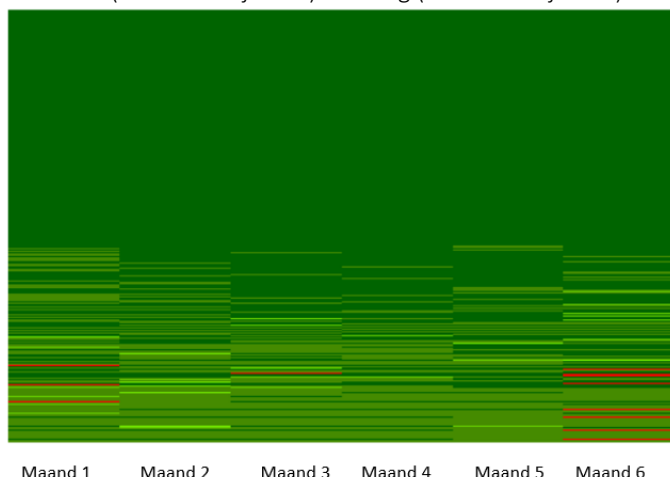
Om een beter inzicht te krijgen in de categorieën die met deze nieuwe procedure worden onderscheiden, tonen we de maandelijkse scores voor elke maand van de opvolgperiode voor elk van de individuen⁶ (grafiek 4). Per categorie zien we daar een afbeelding waarbij per persoon een traject van 6 maanden (de opvolgperiode) is weergegeven. Elke rij in de figuur is één traject van één persoon. Voor de figuur met betrekking tot de categorie ‘middelmatig’ bijvoorbeeld staan er dus 634.683 trajecten onder elkaar afgebeeld. De kolommen vormen de verschillende maanden in de opvolgperiode. Om de figuren leesbaarder te maken, zijn de trajecten verticaal geordend van hoog naar laag op basis van de gemiddelde score. De kleuren komen overeen met de maandelijkse scores, waarbij rood de score 0 is (geen arbeidscontract) en de gradaties van groen een score van 1 tot en met 5 (hoe donkerder hoe hoger). De categorie ‘volmaakt’ wordt samen met ‘hoog’ afgebeeld in de eerste figuur van grafiek 4 en beslaat de bovenste helft, die uniform donkergroen is gekleurd. De vier categorieën maken een duidelijk onderscheid tussen verschillende situaties na de uitstroom uit de werkloosheid. De categorie ‘volmaakt’ typeert personen die na hun werkloosheid uitstromen naar een stabiele werksituatie, met in de meeste gevallen één contract voor een langere periode. Voor

de categorie ‘hoog’ zien we voornamelijk de donkerste groene tinten, vaak met 1 maand lichtgroen of zelfs rood. Met een gemiddelde score van 4 of meer hebben de personen die tot de categorie ‘hoog’ behoren eerder een stabiele opvolgperiode, hoewel er voornamelijk in maanden 1 en 6 toch ook enkele observaties terug te vinden zijn zonder arbeidscontract. Algemeen lijkt ook hier de uitstroom te leiden tot een langdurige periode van tewerkstelling. Bij de categorie ‘middelmatig’ domineren de lichter groene kleuren. In vergelijking met de categorie ‘hoog’ komen er in deze categorie veel meer maanden zonder arbeidscontract voor. De personen in deze categorie lijken contact te houden met de arbeidsmarkt, maar telkens voor kortere periodes die onderbroken worden door periodes van ziekte of werkloosheid of periodes die uit een aaneenschakeling van meerdere korte contracten bestaan. Ten slotte bij de categorie ‘laag’ zien we rood als dominante kleur, aangevuld met maanden die zowel donker als lichtgroen kleuren. Met een gemiddelde score van 2,5 of minder kennen deze personen het minste stabiliteit tijdens hun uitstroomperiode en is de kans groot dat ze na een korte periode opnieuw in de werkloosheid zijn ingestroomd. In tegenstelling tot de andere drie categorieën lijkt de uitstroom naar werk voor deze personen veelal mislukt.

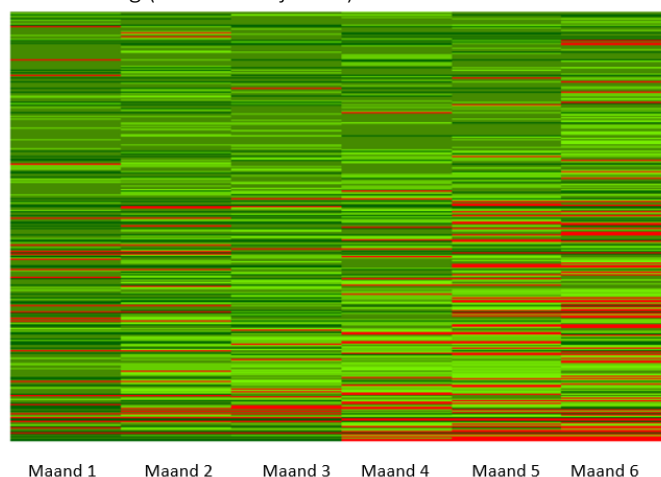
Grafiek 4

Trajecten onderliggend aan de scores per categorie

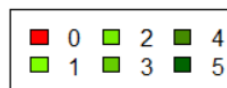
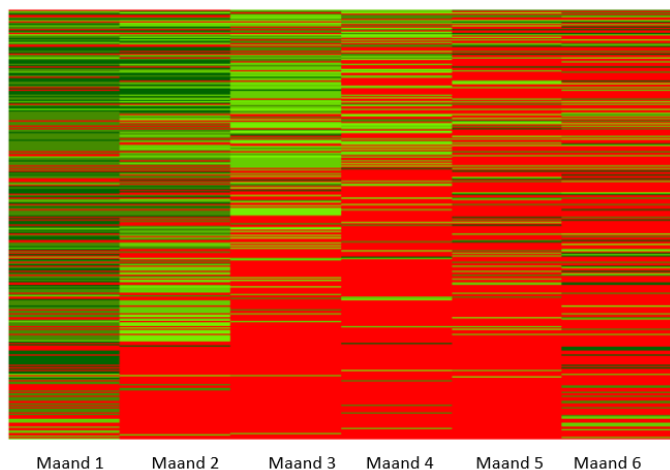
Volmaakt (706.924 trajecten) en hoog (590.189 trajecten)

Middelmatig (634.683 trajecten)

Laag (406.987 trajecten)

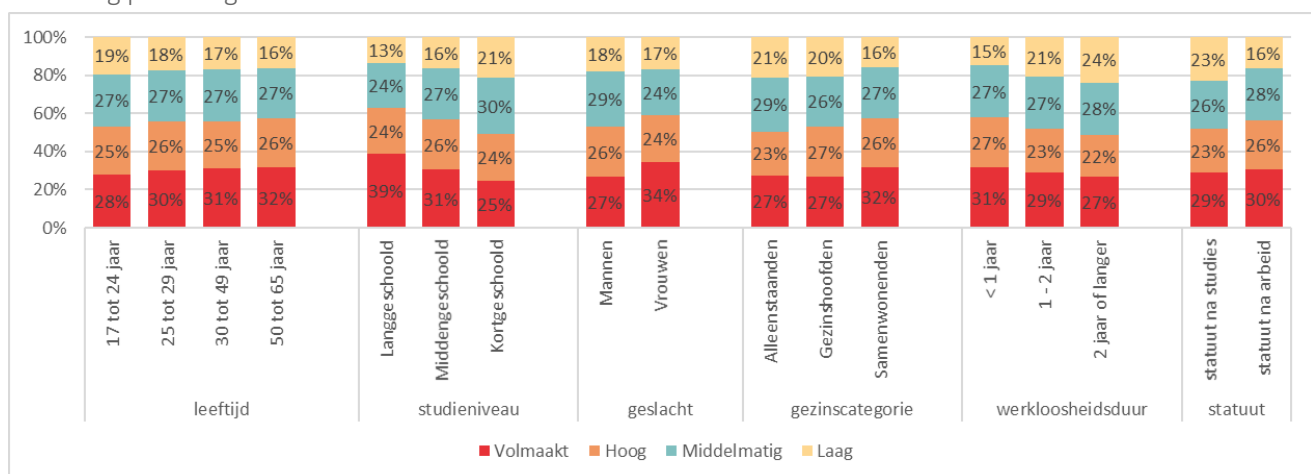
⁶ Indien personen meerdere keren voorkomen in de dataset doordat ze meerdere keren uitstroomden (in verschillende semesters) dan wordt elk van de opvolgperiodes apart behandeld en dus apart weergegeven in de figuren.

Ten slotte bekijken we de verschillen in de kwaliteit van de uitstroom naar werk voor verschillende groepen werklozen aan de hand van enkele persoonskenmerken. Volgens leeftijd zien we een stijging bij de categorie 'volmaakt' naarmate de leeftijd stijgt, terwijl er een daling is voor de categorie 'laag'. De categorieën 'hoog' en 'middelmatic' zijn eerder gelijk in grootte. Met betrekking tot het studieniveau zien we de grootste verschillen tussen de groepen. De langgeschoolden hebben de grootste proportie voor de categorie 'volmaakt' (39%), terwijl deze proportie het kleinst is voor de kortgeschoolden (25%). De proporties 'middelmatic' en 'laag' dalen met het stijgen van het studieniveau. Vrouwen hebben een hogere proportie voor de categorie 'volmaakt' (34% tegenover 27% voor mannen) en een kleinere proportie voor de categorie 'middelmatic' (24% tegenover 29% voor mannen).

Uit vroegere publicaties die handelen rond werkloosheid met bijkomende activiteiten bleek al dat mannen vaker dan vrouwen fluctueren tussen werkloosheid en werk (al dan niet met een uitstroom uit de werkloosheid).

De samenwonenden hebben een opvallend grotere proportie bij de categorie 'volmaakt' en kleinere proportie bij de categorie 'laag'. Bij de alleenstaanden is de grootste proportie (29%) terug te vinden bij de categorie 'middelmatic'. Met het verhogen van werkloosheidsduur zien we telkens een lagere proportie voor de categorieën 'volmaakt' en 'hoog', terwijl het aandeel voor de categorie 'laag' groter wordt. Ten slotte hebben de personen met een statuut na arbeid een hogere proportie voor de categorieën 'volmaakt', 'hoog' en 'middelmatic' dan de personen met het statuut na studies.

Grafiek 5
Verdeling per categorie

3

Te onthouden

De uitstroom uit de werkloosheid naar werk werd tot nu toe altijd als zodanig weergegeven, zonder informatie over de kwaliteit van die tewerkstelling. In deze publicatie is een indicator voorgesteld die die kwaliteit ten dele in kaart brengt. De focus ligt voornamelijk op de contractkwaliteit en meet de bestendigheid van de tewerkstelling. Andere kwaliteitsaspecten zoals het welbevinden op het werk, de werkuren etc. kunnen niet in kaart worden gebracht. Met deze nieuwe methode is het mogelijk om voor een uitstroom een eenvoudig leesbare indeling te maken van volmaakte, hoge, middelmatige of lage kwaliteit van de uitstroom naar werk.

Bij wijze van voorbeeld hebben we de nieuwe methode meteen toegepast voor een beknopte analyse van de uitstroom naar werk in de voorbije 10 jaar. Enkele algemene conclusies:

- We vinden een relatieve stabiliteit van de verhouding werkkwaliteit na uitstroom ongeacht de economische situatie. Er is een impact te zien van de hervorming van de inschakelingsuitkering in 2015 alsook een effect van de coronacrisis in 2020.
- De grote meerderheid van de uitstromen naar werk is van hoge of zelfs volmaakte kwaliteit: het gaat om bestendige intredes in de arbeidsmarkt. Slechts voor een minderheid zien we een uitstroom naar werk die algemeen beschouwd eigenlijk mislukt. Deze minderheid betreft echter ongeveer 1/6 uitstromen, en is dus zeker niet verwaarloosbaar.
- Met betrekking tot de persoonskenmerken zijn er verschillen te bemerken. De hoogste proporties 'volmaakt' en 'hoog' zijn terug te vinden bij langgeschoolden, werklozen met een werkloosheidsduur minder dan 1 jaar, samenwonenden, vrouwen en ouderen. Kortgeschoolden, mannen en alleenstaanden hebben de grootste aandelen 'middelmatig', terwijl de hoogste proporties 'laag' terug te vinden zijn bij de kortgeschoolden, de gezinshoofden, de alleenstaanden, en personen met een werkloosheidsduur van meer dan 1 jaar.
- Ten slotte merken we nog op dat zelfs bij de kortgeschoolden (met de laagste aandelen volmaakte of hoge kwaliteitsuitstromen) toch ook ca. de helft van de uitstromen naar werk erg kwaliteitsvol blijken, al staan daar ca. 1/5 mislukte uitstromen tegenover.

‘Spotlight: Methode voor indicatie van de kwaliteit van uitstroom naar werk –beschrijving van de procedure en toepassing’ is een RVA-studie uitgegeven door de RVA:

Keizerslaan 7
1000 Brussel
Tel. 02 515 44 35
Fax 02 515 44 54

Auteur:

Dr. Nathalie Nuyts.

Hoofredactie:

Michiel Segaert.

Verantwoordelijke uitgever:

Dr. Jean-Marc Vandenberg.

Verantwoordelijke publicatie:

Hugo Boonaert,
Janick Pirard.

Bijzondere dank aan:

Peter Vets (RSZ),
Marie-Clémentine Piette (RSZ).

Hebben ook meegewerkt aan deze studie:

Hilde Geeraers,
Brendan Verdonck,
Leen Vranckx,
David Sauwens,
Sébastien Malevez,
Jochen Vandekerkhove,
Jonathan Godfroid,
Nathalie Nuyts,
Georges Martens,
Sébastien Votquenne,
Béatrice Depas,
Carline Saucez,
Marie-Paule Vandendeurpel,
Martine Vereeken,
Françoise Cassiman,
Rita Van Dessel.

Vormgeving:

Grafische Dienst –
directie Communicatie

Drukwerk:

dienst Drukkerij -
directie Communicatie

De gedeeltelijke of volledige overname van de teksten is slechts toegestaan mits schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISSN 2952-8259 (print)
ISSN 2952-8267 (online)